

"Eğer Kadîr-i Ezelîye kendini versen, bir kibrit çakar gibi, hiçten, yoktan, bir emirle, hadsiz kudretiyle, seni bir anda halk eder..." devamıyla izah eder misiniz?

Allah'ın varlığı vacibdir, zatındandır, ezeli ve ebedidir, olmaması muhaldir. Varlığı vacib olan Allah, mümkinat âleminde son derece kolay tasarruf eder. Olmasını diledikleri O'nun mutlak iradesiyle ve sonsuz kudretiyle hemen var olurlar.

İnsanın mahiyeti "sıfat ve şunun-u İlâhiyenin bir mikyası" olduğu cihetle bu konuda kendi âlemimizden bir örnek verebiliriz: Zihnimize kurduğumuz bir cümleyi yazabiliriz de yazmayabiliriz de, her ikisi de mümkündür. Yazmaya karar verdiğimizde o şey varlık sahasına çıkar. O yazıyı silmeye karar verdiğimizde ise ortadan kaybolur.

Ezelden ebede kadar, olmuş ve olacak her şey Allah'ın ilmindedir. Hepsinin yaratılmaları mümkün olduğu gibi, yaratılmamaları da mümkündür. İşte daire-i imkândaki bu mahiyetlerden hangisinin yaratılması irade edilirse o hemen vücut sahasına çıkarılır. Allah'ın kudreti sonsuz, ilmi nihayetsiz ve iradesi mutlak olduğu için bütün işler son derece kolay gerçekleşir.

"Nasıl ki gayet mahir bir san'atkâr, ziyade kolay bir tarzda, elini işe dokundurur dokunduramaz, makine gibi işler. Ve o sür'at ve mahareti ifade için denilir ki, "O iş ve san'at ona o kadar musahhardır ki, güya emriyle, dokunmasıyla işler oluyor, san'atlar vücuda geliyor." Öyle de, Kadîr-i Zülcelâlin kudretine karşı, eşyanın nihâyet derecede musahhariyet ve itaatine ve o kudretin nihâyet derecede külfetsiz ve suhuletle iş gördüğüne işareten, إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ferman eder." (20. Mektup,2. Makam)

Üstat hazretleri bu misal ile âlemdeki harika nizamı nazara veriyor ve bu nizam ile bütün eşyanın bir şey gibi kolay idare edildiğine dikkat çekiyor. Bazı çevreler bu hakikati yanlış bir yöne çekerek âlemin yaratılmasından sonra sanki Cenab-ı Hak varlık âlemini bir makine gibi çalıştırıp kendisi artık bir icraatta bulunmuyor, her şey otomatik olarak işliyor gibi sapık bir görüş sergiliyorlar.

Her canlı Üstadın ifadesiyle bir zihayat makine olmakla birlikte, bu makineler yaratıldıktan sonra kendi hallerine bırakılmış değiller. Her şey her an değişiyor. Beşerin yaptığı makineler sabit kalıp, bir arıza verinceye kadar hiçbir müdahale olmaksızın çalışıyorlar; İlâhi makineler ise sürekli bir değişim halinde. Meselâ, insan vücudunda yüz trilyon kadar hücre çalışıyor ve her saniyede yaklaşık elli milyon hücre ölüyor, yerlerine yenileri yaratılıyor. Hücre yapmak Allah'a mahsus bir mucizedir ve Cenab-ı Hak bu mucizeyi her insanda her an milyonlarca kez sergiliyor. Bu değişimler ile insan bebeklik çağından çocukluk çağına geliyor, sonra gençlik

iklimine giriyor, daha sonra ihtiyarlıyor ve sonunda ölümü tadıyor. Her insanın bütün vücudu her sene kademeli olarak yenileniyor. Şu andaki bedenimiz bir yıl önceki beden değil. Sadece beyin hücreleri birkaç yıl daha fazla ömür sürüyorlar, sonunda onlar da değişiyorlar. Beşerin yaptığı makinalar ise bir süre hiçbir değişim göstermeden çalıştıktan sonra tamire ve bakıma alınıyor. Çalışamaz hale gelenler bir tarafa atılıp yerine yenileri yapılıyor.

Bu büyük farkı görmezlikten gelip İlâhî icraatları insanın ilk yaratılışına verip, sonraki safhaları otomasyona bağlamak ancak mizah kitaplarında yer alabilecek bir aldatıcı oyundan başka bir şey değildir.

Yaratma fiilini ilmi sonsuz, iradesi mutlak ve kudreti nihayetsiz olan Allah'a verdiğimizde, çok kolay olur. Ama eşyanın yaratılmasını basit sebeplere ya da kör, sağır ve şuursuz olan tabiata havale ettiğimizde vücut bulması mümkün değildir. Bunun sebebi, yaratılmış şeylerin bütün kâinattan elenerek ve süzülerek yaratılmış olmasıdır.

Mesela bir elmayı yaratmak için bütün kâinatı ve içindekileri bilecek bir ilim, görececek bir göz, hepsine hükmü geçecek bir kudret lazımdır. Çünkü elmanın oluşmasında bütün kâinatın bir fabrika gibi işlemesi gerekiyor. Bütün kâinat dolaylı veya dolaysız olarak hayatın tahakkuku ve devamı etmesi için işliyor. Yani kâinat muazzam bir fabrika, hayat ise bu fabrikanın en mükemmel mahsulüdür. Kâinat ağaç, hayat ise onun en harika meyvesidir. Bu yüzden, hayat kâinatın en merkezinde duruyor, âdeta kâinat hayatı netice veriyor. Üstadımızın ifadesiyle; "*Kâinatın ruhu, nuru, mayesi, esası, neticesi, hülâsası hayattır* "

Evet, hayatın oluşabilmesi için güneşin muntazaman hareket etmesi, bulutların yağmur vaziyetini alması, toprağın hayata beşiklik etmesi, rüzgârın esmesi, madenlerin ve bitkilerin hayata kaynaklık etmesi gerekiyor.

Öyle ise kâinatı kim yoktan ve hiçten yaratmış ise, onun neticesi ve meyvesi olan hayatı ve hayat sahiplerini de yaratan ancak O'dur.